

Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
MACIEJ SZPUNAR
7 päivänä huhtikuuta 2016¹

Asia C-222/15

**Hőszig kft
vastaan
Alstom Power Thermal Services**

(Ennakkoratkaisupyyntö – Pécsi Törvényszék (Pécsin tuomioistuin, Unkari))

Vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alue — Tuomioistuimen toimivalta siviili- ja kauppaoikeuden alalla — Asetus (EY) N:o 44/2001 — 23 artiklan 1 kohta — Tuomioistuimen toimivaltaa koskeva sopimus — Sopimus, jossa annetaan toimivalta jäsenvaltion yhden tietyn kaupungin tuomioistuimille — Yleiset sopimusehdot

1. Käsiteltävä asia, joka liittyy kahden yrityksen väliseen siviilioikeudelliseen menettelyyn ja jossa nousee esille useita asetuksen N:o 44/2001² 23 artiklan 1 kohtaan sisältyvää käsitettä ”toimivaltaa koskeva sopimus” koskevia kysymyksiä, antaa unionin tuomioistuimelle mahdollisuuden tutkia muutamia kyseisessä asetuksessa säädettyyn tuomioistuimen toimivaltaa koskevaan sopimukseen liittyviä perustavia seikkoja.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

2. Asetuksen (EY) N:o 593/2008³ 1 artiklan, jonka otsikko on ”Aineellinen soveltamisala”, 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”2. Tämän asetuksen soveltamisalaan eivät kuulu seuraavat seikat:

--

e) välityssopimukset ja oikeuspaikkaa koskevat sopimukset;

--”

1 — Alkuperäinen kieli: englanti.

2 — Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annettu neuvoston asetus (EYVL 2001, L 12, s. 1).

3 — Sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista 17.6.2008 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (Rooma I) (EUVL L 177, s. 6).

3. Asetuksen N:o 44/2001 II luvun otsikko on ”Toimivalta”. Sen 7 jaksoon, jonka otsikko on ”Tuomioistuimen toimivaltaa koskeva sopimus”, sisältyy kaksi artiklaa (23 ja 24 artikla). Asetuksen N:o 44/2001 23 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jos asianosaiset, joista ainakin yhden kotipaikka on jäsenvaltiossa, ovat sopineet, että jäsenvaltion tuomioistuimen tai tuomioistuinten on ratkaistava syntynyt riita tai tietystä oikeussuhteesta syntyvät vastaiset riidat, tuolla tuomioistuimella tai tuon jäsenvaltion tuomioistuimilla on toimivalta ratkaista asia. Toimivalta on yksinomainen, jos asianosaiset eivät toisin ole sopineet. Tällainen toimivaltaa koskeva sopimus on tehtävä:

- a) kirjallisesti tai, jos se on tehty suullisesti, se on vahvistettava kirjallisesti; tai
- b) sellaisessa muodossa, joka vastaa asianosaisten välille muodostunutta käytäntöä; tai
- c) kansainvälisessä kaupassa sellaista muotoa noudattaen, joka vastaa kauppatapaa, jonka asianosaiset tuntevat tai joka heidän olisi pitänyt tuntea ja joka on kyseisen tyyppisten sopimusten osapuolten kyseisellä kaupan alalla laajalti tuntema ja säännöllisesti noudattama.”

Tosiseikat, asian käsittelyn vaiheet ja ennakkoratkaisukysymykset

4. Pääasiassa kantajana oleva Höszig on oikeushenkilö, jonka kotipaikka on Unkarissa, ja Alstom Power Thermal Services -yrityksen (vastaaja) laillinen edeltäjä⁴ on oikeushenkilö, jonka kotipaikka on Ranskassa. Alstomin laillinen edeltäjä oli suunnitellut investointeja Ranskassa jo käynnissä olevaan laajamittaiseen voimalaitoshankkeeseen.

5. Alstomin laillinen edeltäjä kehotti muun muassa Höszigiä tekemään tarjouksen, ja tarjouseritelmään oli liitetty luettelo sopimuksen kohteena olevista valmistettavista elementeistä, näitä koskeva kuvaus teknisistä vaatimuksista sekä joulukuussa 2008 voimassa olleet, Alstomin laillisen edeltäjän yleiset sopimusehdot. Alstomin laillinen edeltäjä lähetti 18.8.2009 tarjouseritelmän Höszigille sähköpostitse.

6. Höszig teki hankkeen toteuttamisesta tarjouksen, jonka perusteella osapuolet tekivät useita sopimuksia Ranskassa sijaitsevien voimalaitosten rakentamiseen tarvittavien metallielementtien valmistamisesta Unkarissa. Osapuolet tekivät hanketta koskevat sopimukset tapaamatta toisiaan fyysisesti.

7. Ensimmäisessä, 16.12.2010 tehdyssä sopimuksessa oli otsikon ”Käytetyt asiakirjat” alla seuraava luettelo:

”(1) Tehty tilaus

(2) Tekninen eritelmä T91000001 /1200 rev. C.

(3) [Alstomin laillisen edeltäjän] yleiset hankintaehdot (joulukuu 2008)

Asiakirjoja sovelletaan yllä mainitussa järjestyksessä.”

8. Sopimuksen viimeisellä sivulla määrättiin, että ”tilauksessa luetellaan kaikki sopimuksen toteuttamisen edellyttämät tärkeimmät asiakirjat ja tiedot. Teidän on huolehdittava siitä, että hallussanne ovat asianmukaisin viittauksin varustetut asiakirjat sekä näissä vaaditut asiakirjat. Muussa tapauksessa voitte pyytää puuttuvia asiakirjoja meiltä kirjallisesti”.

4 — Jäljempänä Alstomin laillinen edeltäjä.

9. Sopimuksen viimeisessä kohdassa määrättiin, että ”toimittaja ilmoittaa olevansa tietoinen tämän tilauksen ehdoista, sen liitteenä olevista yleisistä hankintaehdoista ja mahdollisen puitesopimuksen ehdoista ja hyväksyvänsä ne”.

10. Yleisten hankintaehtojen 23.1 kohdan, jonka otsikko oli ”Sovellettava lainsäädäntö ja riitojen ratkaisu”, mukaan ”tilaukseen sovelletaan Ranskan lainsäädäntöä ja sitä tulkitaan Ranskan lainsäädännön mukaan. Kansainvälistä tavaran kauppaa koskevista sopimuksista 11.4.1980 tehtyä Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimusta ei sovelleta. Tilauksen pätevyyteen, rajaamiseen, toimittamiseen tai lakkaamiseen perustuvat tai niihin liittyvät riidat, joita sopimuspuolet eivät kykene sopimaan, käsitellään Pariisin tuomioistuimissa, joilla on yksinomainen ja lopullinen toimivalta niitä koskevissa menettelyissä, summaariset menettelyt ja kieltomääräykset sekä turvaamistoimimenettelyt mukaan lukien”.

11. Asianosaisten välille syntyi sopimusvelvoitteiden täyttämistä koskeva riita, ja Höszig nosti kanteen Pécsi Törvényszékissä (Pécsin tuomioistuin) sen paikkakunnan tuomioistuimena, missä kanteen perusteena oleva velvoite on täytetty tai täytettävä.

12. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan kantaja vetoaa asetuksen N:o 593/2008 10 artiklan, jonka otsikko on ”Hyväksyntä ja aineellinen pätevyys”, 2 kohtaan ja väittää, ettei sen menettelyn seurauksia ole selvästikään kohtuullista määrittää Ranskan lainsäädännön mukaan, koska sopimuksen kohteena olivat sen valmistamat tavarat, koska täytäntöönpanopaikka oli sama kuin valmistuspaikka eli kantajan toimipaikka Unkarissa ja koska koko valmistustoiminta tavaroiden tilaajalle luovuttamiseen saakka tapahtui Unkarissa.

13. Näin ollen kantaja esittää, että koska se on vedonnut Unkarin lainsäädännön mukaiseen tulkintaan, yleisten hankintaehtojen ja sopimusten välistä suhdetta on tutkittava Unkarin lainsäädännön nojalla.

14. Kantaja väittää, että – Unkarin siviililain (Polgári Törvénykönyv) 205/A ja 205/B §:n, jotka koskevat yleisten hankintaehtojen sisällyttämistä sopimuksiin, mukaan – vastaajan laillisen edeltäjän yleiset hankintaehdot eivät voi olla osa sopimuspuolten tekemiä sopimuksia.

15. Tämän vuoksi kantaja katsoo, että vastaajan laillisen edeltäjän yleisiin hankintaehtoihin sisältyvä sovellettavaa lainsäädäntöä koskeva lauseke on merkityksetön ja että tässä yhteydessä on sovellettava asetuksen N:o 593/2008 4 artiklan 1 kohdan b alakohtaa, jonka mukaan palvelun suorittamista koskevaan sopimukseen sovelletaan sen maan lakia, jossa palvelun suorittajan – eli kantajan – asuinpaikka on.

16. Unkarilaisen tuomioistuimen toimivallasta kantaja toteaa, että – kun otetaan huomioon, että vastaajan laillisen edeltäjän yleiset hankintaehdot eivät edellä esitetystä syistä ole osa sopimuksia – tuomioistuimen toimivalta on määritettävä asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan a alakohdan mukaisesti, jonka mukaan asia on ratkaistava sen paikkakunnan tuomioistuimessa, jossa kanteen perusteena oleva velvoite on täytetty tai täytettävä, eli Pécsi Törvényszékissä (Pécsin tuomioistuin).

17. Kantaja vetoaa toissijaisesti myös siihen, että siltä varalta, että vastaajan laillisen edeltäjän yleiset hankintaehdot katsotaan osaksi sopimuksia, näihin yleisiin sopimusehtoihin sisältyvä toimivaltalauseke ei ole asetuksen N:o 44/2001 23 artiklan 1 kohdan vaatimusten mukainen, koska siinä viitataan Pariisin tuomioistuimiin. Pariisi ei ensinnäkään ole jäsenvaltio vaan kaupunki, ja toiseksi käsitteellä ”Pariisin tuomioistuimet” ei nimetä yhtä tiettyä tuomioistuinta vaan useita tuomioistuimia, jotka sijaitsevat Pariisin hallintoalueella.

18. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin selittää lisäksi, että vastaajan mukaan se ei ole toimivaltainen ja että vastaaja viittaa tältä osin vastaajan laillisen edeltäjän yleisten hankintaehtojen 23 kohtaan, joka koskee tavaroita ja palveluja ja jossa ovat sovellettavaa lainsäädäntöä ja riitojen ratkaisua koskevat määräykset.

19. Vastaajan näkemyksen mukaan yleiset hankintaehdot ovat osa sopimuksia, minkä vuoksi niiden 23 kohdan mukaan unkarilaisella tuomioistuimella ei ole toimivaltaa ratkaista sopimukseen perustuvia riitoja. Vastaaja väittää näin ollen, ettei kantaja nostanut kannettaan tuomioistuimessa, joka on toimivaltainen ratkaisemaan käsiteltävän asian.

20. Vastaajan mukaan asetuksen N:o 593/2008 10 artiklan 2 kohta antaa mahdollisuuden tutkia, onko hyväksynnän antamisen osalta kohtuullista soveltaa Ranskan oikeutta.

21. Vastaaja katsoo, että asetuksen N:o 593/2008 3 artiklan 1 kohdan ja 10 artiklan 1 kohdan mukaan ja olosuhteet huomioon ottaen Ranskan lainsäädännön valitseminen sovellettavaksi lainsäädännöksi kantajan menettelyn seurausten määrittämiseksi on täysin kohtuullista, koska vastaajan laillinen edeltäjä oli Ranskassa järjestetyssä hankintamenettelyssä, jonka kohteena oli merkittävä ranskalainen voimalainvestointi, valitun tarjoajan alihankkija, koska vastaajaan sovelletaan Ranskan lainsäädäntöä ja koska vastaajalla ja kantajalla oli kyseiseen hankintamenettelyyn liittyvien töiden osalta laaja-alainen sopimussuhde, joka koostui useista sopimusvälineistä, metallielementtien valmistamiseksi. Edellä esitetyistä syistä vastaaja katsoo näin ollen, että sellaisen lainsäädännön, jota sovelletaan toiseen sopimuspuoleen eli ostajaan, nimeäminen sovellettavaksi lainsäädännöksi on täysin kohtuullista ja kauppatavan mukaista, etenkin kun myyntisopimuksen kohdetta käytetään ostajan kotivaltiossa erityisen säännellyillä markkinoilla; kantajan menettelyn arvioimiseksi on siten kohtuullista soveltaa Ranskan lainsäädäntöä.

22. Vastaajan näkemyksen mukaan yleisten hankintaehtojen 23 kohdassa vahvistettu toimivaltalauseke on täysin asetuksen N:o 44/2001 23 artiklan 1 kohdan mukainen, koska Pariisin kaupungin tuomioistuimet ovat jäsenvaltion (Ranskan) tuomioistuimia. Se, että Pariisin tuomioistuimilla ei tarkoiteta koko Ranskan tuomioistuinlaitosta, ei vaikuta mainitun toimivaltalausekkeen pätevyYTEEN. Vastaaja katsoo, että kantajan puoltamassa suppeassa tulkinnassa ei oteta huomioon asetuksen N:o 44/2001 johdanto-osan 14 perustelukappaletta, jonka mukaan sopimuspuolten sopimusvapautta on kunnioitettava.

23. Tässä menettelyssä Pécsi Törvényszék (Pécsin tuomioistuin) esitti 4.5.2015 päivätyssä ennakkoratkaisupyynnössä, joka saapui unionin tuomioistuimeen 15.5.2015, seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”I [Asetuksen N:o 593/2008] osalta:

1. Voiko jäsenvaltion tuomioistuin tulkita asetuksen N:o 593/2008 10 artiklan 2 kohdassa olevaa ilmaisua ’olosuhteista ilmenee’ siten, että ’huomioon otettavina olosuhteina’ sen selvittämiseksi, onko kohtuullista katsoa, ettei sopimuspuoli antanut hyväksyntäänsä sopimuspuolen kotipaikan lainsäädännön mukaan, on tarkasteltava sopimuksen teko-olosuhteita, sopimuksen kohdetta ja sopimusvelvoitteiden täyttämistä?

1.1.

Onko edellä ensimmäisessä kohdassa kuvatussa tapauksessa asetuksen 10 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja vaikutuksia tulkittava siten, että silloin kun sopimuspuolen [kotipaikan lakiin tekemän] viittauksen perusteella huomioon otettavista olosuhteista käy ilmi, ettei ole kohtuullista, että sopimuspuolen menettely olisi merkinnyt 1 kohdassa tarkoitettua hyväksynnän antamista, jäsenvaltion tuomioistuimen on vahvistettava sopimusehtojen olemassaolo ja pätevyys tällaisen viittauksen tehneen sopimuspuolen kotipaikan lainsäädännön mukaisesti?

2. Voiko jäsenvaltion tuomioistuin omaksua asetuksen N:o 593/2008 10 artiklan 2 kohdasta tulkinnan, jonka mukaan – kaikki tapauksen olosuhteet huomioon ottaen – tuomioistuin voi harkintavaltansa nojalla katsoa, että huomioon otettavien olosuhteiden perusteella 10 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua sovellettavaa lainsäädäntöä koskevan hyväksynnän antaminen ei ollut sopimuspuolen menettelyn kohtuullinen seuraus?
3. Jos sopimuspuoli vetoaa asetuksen N:o 593/2008 10 artiklan 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla kotipaikkansa lainsäädäntöön osoittaakseen hyväksynnän antamatta jättämisen, onko jäsenvaltion tuomioistuimen otettava huomioon kyseinen lainsäädäntö ratkaistakseen sen, oliko näiden 'olosuhteiden' vuoksi katsottava, että lainsäädäntöä koskevan hyväksynnän antaminen ei ole sopimuspuolen menettelyn kohtuullinen seuraus?
- 3.1. Onko tässä tapauksessa sellainen jäsenvaltion tuomioistuimen omaksuma tulkinta unionin oikeuden vastainen, jonka mukaan 'olosuhteilla' tarkoitetaan hyväksynnän antamatta jättämisen kohtuullisuutta selvitettyä sopimuksen teko-olosuhteita, sopimuksen kohdetta ja sopimuksen täyttämistä?

II [Asetuksen N:o 44/2001] osalta:

1. Onko sellainen jäsenvaltion tuomioistuimen omaksuma tulkinta asetuksen N:o 44/2001 23 artiklan 1 kohdan vastainen, joka edellyttää juuri tietyn tuomioistuimen nimeämistä, vai – kun otetaan huomioon asetuksen johdanto-osan 14 perustelukappaleessa muotoiltu vaatimus – riittääkö, että käytetystä muotoilusta käy yksiselitteisesti ilmi sopimuspuolten tahto tai tarkoitus?
  - 1.1. Soveltuuko asetuksen N:o 44/2001 23 artiklan 1 kohdan vaatimusten kanssa yhteen sellainen jäsenvaltion tuomioistuimen omaksuma tulkinta, jonka mukaan toimivaltalauseke, joka on toisen sopimuspuolen yleisissä hankintaehdoissa ja jonka nojalla tilauksen pätevydestä, toimittamisesta tai lakkaamisesta johtuvissa tai niihin liittyvissä sopimuspuolten riidoissa, joita ei kyetä sopimaan, lopullinen ja yksinomainen toimivalta on tietyn jäsenvaltion kaupungin tuomioistuimilla – tässä tapauksessa Pariisin tuomioistuimilla – on riittävän täsmällinen, koska sen muotoilusta – kun otetaan huomioon asetuksen johdanto-osan 14 perustelukappaleessa ilmaistu vaatimus – käy yksiselitteisesti ilmi sovittua jäsenvaltiota koskeva tahto tai tarkoitus?"

24. Alstom, Unkarin hallitus ja Euroopan komissio ovat esittäneet kirjallisia huomautuksia. Kaksi viimeksi mainittua esitti myös suulliset huomautuksensa 21.1.2016 pidetyssä istunnossa.

Asian tarkastelu

Alustavat huomautukset

25. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii selvittämään, onko se toimivaltainen ratkaisemaan käsiteltävänä olevan asian. Se esittää tässä yhteydessä kaksi ennakkoratkaisukysymystä unionin tuomioistuimelle. Ensimmäinen kysymys koskee asetuksen N:o 593/2008 10 artiklan tulkintaa, kun taas toisessa kysymyksessä pyydetään ohjeita asetuksen N:o 44/2001 23 artiklan tulkintaan.

26. Asetuksen N:o 593/2008 1 artiklan 2 kohdan e alakohdassa jätetään nimenomaisesti asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle "oikeuspaikkaa koskevat sopimukset". Kyseisellä asetuksella ei siten voi olla minkäänlaista osuutta toimivallan määrittämisessä.

27. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii pohjimmiltaan selvittämään, onko asetuksen N:o 44/2001 23 artiklan 1 kohta esteenä toimivaltalausekkeelle, joka on toisen sopimuspuolen yleisissä sopimusehdoissa ja jonka mukaan sopimuspuolten riidoissa lopullinen ja yksinomainen toimivalta on jäsenvaltion tietyn kaupungin, tässä tapauksessa Pariisin, tuomioistuimilla. Ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa juuri tähän kysymykseen.

28. Lainaan tässä ratkaisuehdotuksessa useaan otteeseen tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 27.9.1968 tehdystä yleissopimuksesta⁵ (jäljempänä Brysselin yleissopimus) annettua unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöä, koska siltä osin kuin asetuksella N:o 44/2001 korvattiin Brysselin yleissopimus, unionin tuomioistuimen antama tulkinta tämän yleissopimuksen määräyksistä pätee myös mainitun asetuksen säännöksiin silloin, kun näiden kahden välineen määräyksiä ja säännöksiä voidaan pitää toisiaan vastaavina.⁶ Unionin tuomioistuin on etenkin jo nimenomaisesti todennut, että näin on mainitun yleissopimuksen 17 artiklan 1 kohdan ja asetuksen N:o 44/2001 23 artiklan 1 kohdan osalta, joiden sanamuoto on lähes sama.⁷

29. Toimivaltasopimukset ovat erittäin tärkeitä kansainvälisissä riita-asioissa.⁸ Asetuksen N:o 44/2001 23 artiklalla, jota on perustellusti kuvattu yhdeksi asetuksen tärkeimmistä säännöksistä,⁹ on tarkoitus toteuttaa osapuolten oikeus sopia toimivaltaisesta tuomioistuimesta asetuksen N:o 44/2001 järjestelmässä.¹⁰ Sillä pyritään takaamaan oikeusturva mahdollisuudella ennakoida varmasti toimivaltainen tuomioistuin.¹¹ Tuomioistuimen toimivaltaa koskevan sopimuksen vaikutuksena on sulkea pois etenkin asetuksen N:o 44/2001 2 ja 5 artiklan mukaan määritetty toimivalta.¹² Näin ollen voidaan turvallisesti olettaa, että asetuksen N:o 44/2001 23 artikla ”on etusijalla”¹³ muihin toimivaltaa koskeviin asetuksen säännöksiin nähden.

30. Asetuksen N:o 44/2001 23 artiklan 1 kohta käsittelee siten ainoastaan tuomioistuimen toimivaltaa koskevaa sopimusta, ei sopimuksen aineellisia määräyksiä. Tuomiossa Benincasa onkin todettu, että ”oikeuspaikkalausekkeesta, joka on menettelyllinen keino, määrätään yleissopimuksen määräyksissä, joiden tavoitteena on kansainvälisen tuomioistuimen toimivaltaa koskevien yhdenmukaisten sääntöjen luominen. Sitä vastoin pääsopimuksen, johon oikeuspaikkalauseke sisältyy, määräyksiä sekä pääsopimuksen pätevyyden kiistämistä koskee niin sanottu jutun laki (lex causae), joka määrittellään tuomioistuinvaltion kansainvälisen yksityisoikeuden säännösten mukaisesti”.¹⁴ Tuomioistuimen toimivaltaa koskeva sopimus on siten riippumaton osapuolten välisen sopimuksen kohtalosta.¹⁵

31. Tuomiosta Powell Duffryn lähtien on lisäksi katsottu, että asetuksen N:o 44/2001 23 artiklassa tarkoitettua ”toimivaltaa koskevan sopimuksen” käsitettä ei pidä tulkita siten, että siinä viitataan ainoastaan jonkin sopimusvaltion sisäiseen oikeuteen, vaan sitä on pidettävä itsenäisenä käsitteenä.¹⁶

5 — EYVL 1972, L 299, s. 32. Yleissopimus sellaisena kuin se on muutettuna uusien jäsenvaltioiden liittymisestä kyseiseen yleissopimukseen tehdyillä sopimuksilla.

6 — Tuomio TNT Express Nederland (C-533/08, EU:C:2010:243, 36 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

7 — Tuomio Refcomp (C-543/10, EU:C:2013:62, 19 kohta).

8 — Ks. Hess, B., *Europäisches Zivilprozessrecht*, C.F. Müller, Heidelberg, 2010, s. 310, 128 kohta.

9 — Ks. Magnus, U. teoksessa Magnus, U. ja Mankowski, P., *Brussels I Regulation*, 2. painos, Sellier, 2012, München, 23 artikla, 1 kohta.

10 — Ks. myös asetuksen N:o 44/2001 johdanto-osan 14 perustelukappale, jonka mukaan ”jollei tässä asetuksessa säädetystä yksinomaista toimivaltaa koskevista perusteista muuta johdu, osapuolten oikeutta sopia toimivaltaisesta tuomioistuimesta on kunnioitettava –”.

11 — Ks. tuomio Benincasa (C-269/95, EU:C:1997:337, 28 kohta).

12 — Ks. esim. tuomio Galeries Segoura (25/76, EU:C:1976:178, 6 kohta).

13 — Tätä ilmaisua käyttää Magnus, U. teoksessa Magnus, U. ja Mankowski, P., *Brussels I Regulation*, 2. painos, Sellier, 2012, München, 23 artikla, 15 kohta.

14 — Ks. tuomio Benincasa (C-269/95, EU:C:1997:337, 25 kohta).

15 — Ks. Kropholler, J. ja von Hein, J., *Europäisches Zivilprozessrecht*, Verlag Recht und Wirtschaft, Frankfurt (Main), 9. painos, 2011, Art. 23 EuGVO, 17 kohta.

16 — Ks. tuomio Powell Duffryn (C-214/89, EU:C:1992:115, 13 ja 14 kohta) ja tuomio Refcomp (C-543/10, EU:C:2013:62, 21 kohta).

32. Vakiintuneessa oikeuskäytännössä todetaan myös, että 23 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että toimivaltaa koskevassa sopimuksessa määrätyn tuomioistuimen valintaa voidaan arvioida vain niillä perusteilla, jotka liittyvät kyseisessä artiklassa säädettyihin vaatimuksiin. Perusteilla, jotka koskevat liittymää riidanalaisen suhteen ja valitun tuomioistuimen välillä, lausekkeen perusteltavuutta tai valitussa tuomioistuimessa sovellettavia vastuuta koskevia aineellisia sääntöjä, ei ole merkitystä näiden vaatimusten kannalta.¹⁷

33. Oikeuskäytännössä on todettu, että asetuksen N:o 44/2001 23 artiklassa asetetaan oikeuspaikkalausekkeen pätevyyden edellytykseksi sopimuspuolten välinen sopimus, joten asiaa käsittelevän tuomioistuimen on ensiksi tutkittava, onko sille toimivallan antavasta oikeuspaikkalausekkeesta tosiasiallisesti sovittu yhteisymmärryksessä sopimuspuolten kesken, minkä on ilmentävä selkeästi ja tarkasti, ja että kyseisen artiklan muotovaatimusten tarkoituksena on taata, että asiasta on tosiasiallisesti sovittu sopimuspuolten välillä.¹⁸

34. Unionin tuomioistuin toisin sanoen katsoo, että sopimuksen olemassaolo voidaan johtaa siitä, että asetuksen N:o 44/2001 23 artiklan 1 kohdan muotovaatimuksia on noudatettu.

35. Kun otetaan huomioon etenkin yhteisymmärrystä koskeva kysymys, sopimus koostuu jo luonteensa vuoksi puhtaiden muotovaatimusten lisäksi subjektiivisista osatekijöistä, mistä herää kysymys, missä määrin tällaiset subjektiiviset osatekijät kuuluvat asetuksen N:o 44/2001 23 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan ja sallitaanko kyseisessä säännöksessä, tai pikemminkin missä määrin siinä sallitaan, viittaaminen kansalliseen lainsäädäntöön kaikkien muiden sopimuksen vaatimusten, kuten oikeuskelpoisuuden ja tahdonilmauksen puutteellisuuden,¹⁹ yhteydessä.²⁰ Asetuksen N:o 44/2001 23 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan kuuluvien ja kuulumattomien täsmällisten tekijöiden välinen raja ei siten ole vielä täysin selvä.²¹

36. Ehdotan kuitenkin unionin tuomioistuimelle, että käsiteltävä asia voidaan ratkaista nykyisen oikeuskäytännön perusteella eikä sen yhteydessä ole nähdäkseen tarpeen keskustella yleisesti tästä rajauksesta.

37. On tietenkin ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen asia selvittää, sopivatko sopimuspuolet todellakin yhteisymmärryksessä toimivaltalausekkeesta. Edellä tämän ratkaisuehdotuksen 28–33 kohdassa esitettyjen toteamusten ja käytettävissäni olevien tietojen perusteella katson, että asia on näin.

Yhteisymmärrys

38. Sen selvittämiseksi, ovatko sopimuspuolet sopineet toimivaltaisesta tuomioistuimesta yhteisymmärryksessä, minkä on edellä mainitun unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan ilmentävä selkeästi ja tarkasti, on tutkittava, onko 23 artiklan 1 kohdan muotovaatimuksia noudatettu.

39. Kahta seikkaa on syytä tarkastella lähemmin, nimittäin sitä, onko 23 artiklan 1 kohdan a alakohdassa vaadittua kirjallista muotoa noudatettu, ja jos on, onko kuvaus ”Pariisin tuomioistuimet” riittävän täsmällinen.

17 — Ks. tuomio Castelletti (C-159/97, EU:C:1999:142, 52 kohta).

18 — Ks. tuomio MSG (C-106/95, EU:C:1997:70, 15 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen) ja tuomio El Majdoub (C-322/14, EU:C:2015:334, 29 kohta).

19 — Ranskankielisessä oikeuskäsitteistössä ”vice du consentement”.

20 — Siitä, mitä kansallista lainsäädäntöä sovelletaan tällaisiin kysymyksiin, kiistellään oikeuskirjallisuudessa; ks. Kropholler, J. ja von Hein, J., *Europäisches Zivilprozessrecht*, Verlag Recht und Wirtschaft, Frankfurt (Main), 9. painos, Art. 23 EuGVO, 28 kohta.

21 — Ks. mm. Gebauer, M., ”Das Prorogationsstatut im Europäischen Zivilprozessrecht” teoksessa Kronke, H. ja Thorn, K. (toim.), *Grenzen überwinden – Prinzipien bewahren, Festschrift für Bernd von Hoffmann zum 70. Geburtstag*, Verlag Ernst und Werner Gieseking, Bielefeld, 2001, s. 577–588, s. 577.

40. Molempiin kysymyksiin on nähdäkseni vastattava myöntävästi.

41. Unionin tuomioistuin on todennut, että ”jos oikeuspaikkalauseke sisältyy toisen sopimuspuolen käyttämiin, sopimuksen kääntöpuolelle painettuihin yleisiin myyntiehtoihin, yleissopimuksen 17 artiklan 1 kappaleen vaatimus kirjallisesta muodosta täyttyy vain, jos kummankin sopimuspuolen allekirjoittama sopimus sisältää *nimenomaisen viittauksen*²² näihin yleisiin myyntiehtoihin”.²³

42. Alstomin laillisen edeltäjän yleisten hankintaehtojen, joihin sopimuksessa viitattiin suoraan, 23 kohdassa määrätään selkeästi ja yksiselitteisesti, että toimivaltaisista ovat Pariisin tuomioistuimet.

43. Kun tarkastellaan sitä, onko ilmaus ”Pariisin tuomioistuimet” riittävän täsmällinen, asia on mielestäni näin. Unionin tuomioistuimen mukaan Brysselin yleissopimuksen 17 artiklaa ei voida tulkita siten, että siinä edellytetään, että oikeuspaikkalauseke on muotoiltava siten, että toimivaltainen tuomioistuin voidaan päätellä pelkästään oikeuspaikkalausekkeen sanamuodon perusteella. Riittää, että lausekkeessa määritetään ne objektiiviset tekijät, joista sopimuspuolet ovat sopineet valitakseen sen tuomioistuimen tai ne tuomioistuimet, jotka sopimuspuolten mukaan ovat toimivaltaisia ratkaisemaan jo syntyneet tai syntyvät riidat. Näiden tekijöiden ohella, joiden tulee olla niin täsmällisiä, että asiaa käsittelevä tuomioistuin voi päätellä, onko se toimivaltainen asiassa, voidaan tarvittaessa ottaa huomioon kunkin tapauksen olosuhteet.²⁴ Kun tarkastellaan lisäksi väitettä, jonka mukaan Pariisissa on useita tuomioistujia, jotka ovat mahdollisesti toimivaltaisia ratkaisemaan käsiteltävässä asiassa kyseessä olevan kaltaisia asioita, yhteisöjen tuomioistuin on tuomiossa Meeth²⁵ todennut, ettei Brysselin yleissopimuksen 17 artiklaa voida tulkita siten, että sen tarkoituksena on sulkea pois sopimuspuolten oikeus sopia kahdesta tai useammasta tuomioistuimesta niiden välisten mahdollisten riitujen ratkaisemista varten.²⁶

44. Ratkaisematta on vielä kysymys siitä, minkä lainsäädännön mukaan on määritettävä, mikä Pariisin tuomioistuin on toimivaltainen. Tältä osin haluan viitata julkisasiamies Capotortin ratkaisuehdotukseen Meeth, jossa todettiin lausekkeesta, jossa toimivaltaisiksi nimettiin yhden valtion tuomioistuimet, että ”on nähdäkseni selvää, että näin muotoiltu lauseke viittaa implisiittisesti kyseisessä valtiossa voimassa olevien, [vaatimuksen] arvoon ja asiaan liittyvää alueellista toimivaltaa koskevien sääntöjen muodostamaan järjestelmään sen tuomioistuimen, jossa kanne on nostettava, määrittelemiseksi täsmällisesti”.²⁷ Samassa asiassa annetussa tuomiossa²⁸ tätä asiaa pidettiin ilmeisesti itsestäänselvyytenä, eikä sitä tarkasteltu lähemmin. Samaa päättelyä voidaan mielestäni soveltaa myös käsiteltävään asiaan. Siitä kysymyksestä, mikä Pariisin tuomioistuin on toimivaltainen, säädetään Ranskan prosessioikeudellisessa lainsäädännössä.²⁹

22 — Kursivointi tässä.

23 — Ks. tuomio Estasis Saloti di Colzani (24/76, EU:C:1976:177, 10 kohta). Ks. myös Torbus, A., *Umowa Jurysdykcyjna w Systemie Międzynarodowego Postępowania Cywilnego*, Toruń, 2012, s. 262.

24 — Ks. tuomio Coreck (C-387/98, EU:C:2000:606, 15 kohta).

25 — Tuomio Meeth (23/78, EU:C:1978:198).

26 — Ks. tuomio Meeth (23/78, EU:C:1978:198, 5 kohta).

27 — Ks. julkisasiamies Capotortin ratkaisuehdotus Meeth (23/78, EU:C:1978:183, 2 kohta).

28 — Tuomio Meeth (23/78, EU:C:1978:198).

29 — Ks. myös jäljempänä tämän ratkaisuehdotuksen 51 kohta.

Asetus (EU) N:o 1215/2012 ja vuoden 2005 Haagin yleissopimus

45. Kuten on hyvin tiedossa, asetuksen N:o 44/2001 on korvannut asetus (EU) N:o 1215/2012.³⁰ Viimeksi mainittua asetusta ei sovelleta pääasiaan sen 66 artiklan siirtymäsäännösten nojalla.³¹ Koska yksi uudelleenlaadinnan keskeisistä tavoitteista oli lisätä tuomioistuimen toimivaltaa koskevien sopimusten tehokkuutta, joskin niiden ja yleisen vireilläolossäännön välisen suhteen osalta,³² ehdotan uuden asetuksen tekstin tarkastelua lyhyesti.

46. Asetuksen N:o 1215/2012 25 artiklassa säädetään nykyisin muun muassa, että ”jos asianosaiset, riippumatta heidän kotipaikastaan, ovat sopineet, että jäsenvaltion tuomioistuimen tai tuomioistuinten on ratkaistava tietyistä oikeussuhteista syntyneet tai mahdollisesti syntyvät riidat, kyseisellä tuomioistuimella tai kyseisillä tuomioistuimilla on toimivalta ratkaista asia, *paitsi jos sopimus sen aineellisen pätevyyden suhteen on tuon jäsenvaltion lain mukaan mitätön*”.³³

47. Voitaisiin väittää, että tämä uusi sanamuoto käsittää nyt kaikki aineellisen oikeuden kysymykset, mukaan lukien sopimusta koskevat vaatimukset, ja että uudella sanamuodolla pyritään siten muuttamaan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöä, joka koskee sen itsenäistä määrittämistä, onko toimivallasta tosiasiallisesti sovittu yhteisymmärryksessä.³⁴ Suhtautuisin kuitenkin varovasti tällaisen oletuksen tekemiseen. Sanamuoto ”paitsi jos” vaikuttaa viittaavan oletukseen toimivaltaa koskevan sopimuksen pätevyydestä.³⁵ Uudelleenlaaditun asetuksen lainsäädäntöhistoriassa ei myöskään ole viitteitä siitä, että sen tarkoituksena oli muuttaa unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöä tai vaikuttaa siihen tältä osin.³⁶ Nyt valittu sanamuoto näyttää pikemminkin kuvastavan julkisasiamies Slyninin ratkaisuehdotuksessa Elefanten Schuh omaksumaa lähestymistapaa, jonka mukaan toimivaltaa koskevan sopimuksen olemassaolon toteamiseksi – niiden seikkojen osalta, joita ei säännellä unionin oikeudessa³⁷ – on turvauduttava sen jäsenvaltion lainsäädäntöön, jonka tuomioistuimet on valittu toimivaltaisiksi.³⁸ Sitä vastoin asetuksen N:o 44/2001 23 artiklan perusteella olisi pikemminkin katsottava, että tämä kysymys on ratkaistava sen jäsenvaltion lainsäädännön nojalla, jonka tuomioistuimissa asia on vireillä.

48. Käsiteltävässä asiassa ei joka tapauksessa ole viitteitä siitä, että tuomioistuimen toimivaltaa koskevan sopimuksen aineellisesta pätevyydestä olisi epäilyjä. Näin ollen ei ole tarpeen viitata mihinkään aineelliseen lainsäädäntöön.

30 — Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 12.12.2012 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EUVL L 351, s. 1).

31 — Kyseisen säännöksen 1 kohdan mukaan asetusta N:o 1215/2012 sovelletaan ainoastaan sellaisiin oikeudenkäynteihin, jotka on pantu vireille 10.1.2015 tai sen jälkeen.

32 — Ks. asetuksen N:o 1215/2012 johdanto-osan 22 perustelukappale ja 14.12.2000 tehdyn komission ehdotuksen perustelut, KOM(2010) 748 lopullinen, Bryssel, s. 3 ja 4, saatavilla osoitteessa <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0748:FIN:EN:PDF>.

33 — Kursivointi tässä.

34 — Tämän mahdollisuuden mainitsee Magnus, U. teoksessa Magnus, U. ja Mankowski, P., *Brussels I bis Regulation*, Verlag Otto Schmidt, Köln, 2016, 23 artikla, 79a kohta, vaikka kyseinen tekijä ei varsinaisesti allekirjoitakaan tätä näkemystä.

35 — Ks. myös Lenaerts, K. ja Stapper, Th., ”Die Entwicklung der Brüssel I-Verordnung im Dialog des Europäischen Gerichtshofs mit dem Gesetzgeber” teoksessa 78 *Rabels Zeitschrift für ausländisches und internationales Privatrecht (RabelsZ)*, 2014, s. 252–293, s. 282 ja Magnus, U. teoksessa Magnus, U. ja Mankowski, P., *Brussels I bis Regulation*, Verlag Otto Schmidt, Köln, 2016, 25 artikla, 79a kohta.

36 — Ks. Magnus, U. teoksessa Magnus, U. ja Mankowski, P., *Brussels I bis Regulation*, Verlag Otto Schmidt, Köln, 2016, 25 artikla, 79a kohta.

37 — Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 35 kohta.

38 — Julkisasiamies Slyninin ratkaisuehdotus Elefanten Schuh (150/80, EU:C:1981:112, s. 1698). Ks. myös Mankowski, P. teoksessa Rauscher, T. (toim.), *Brüssel Ia-VO*, 4. painos, Verlag Otto Schmidt, Köln, 2016, 25 artikla, 26 kohta.

49. Pääsy siihen, että edellä mainittu sanamuoto on lisätty nykyiseen asetuksen N:o 1215/2012 25 artiklan 1 kohtaan, on nähdäkseni pyrkimys yhdenmukaistaa kyseinen artikla oikeuspaikkasopimuksista tehdyn Haagin yleissopimuksen,³⁹ joka tuli voimaan 1.10.2015,⁴⁰ 5 artiklan sanamuodon kanssa. Kyseisen määräyksen ensimmäisen kappaleen mukaan ”yksinomaisessa oikeuspaikkasopimuksessa nimetyllä sopimusvaltion tuomioistuimella tai tuomioistuimilla on toimivalta ratkaista riita, johon oikeuspaikkasopimusta sovelletaan, *jollei oikeuspaikkasopimus ole mitätön kyseisen valtion lain mukaan*”.⁴¹

50. Euroopan unioni on sekä kansainvälistä yksityisoikeutta käsittelevän Haagin konferenssin jäsen⁴² että oikeuspaikkasopimuksista tehdyn Haagin yleissopimuksen sopimuspuoli.⁴³ Koska yleissopimuksen kohde kuuluu alaan, jolla unioni on asetuksilla N:o 44/2001 ja N:o 1215/2012 käyttänyt toimivaltaansa, unionilla on intressi yhdenmukaistaa mahdollisimman pitkälti yleissopimus ja unionin kyseisissä asetuksissa luoma järjestelmä.

51. Yleisemmin tarkasteltuna vuoden 2005 Haagin yleissopimuksen 3 artiklan b kohdan mukaan oikeuspaikkasopimusta, jossa nimetään yhden sopimusvaltion tuomioistuimet tai yhden sopimusvaltion yksi tai useampi yksilöity tuomioistuin, pidetään yksinomaisena, jos osapuolet eivät ole nimenomaisesti toisin sopineet. Lisäksi – kuten komissio perustellusti huomauttaa – yleissopimusta koskevassa selittävässä muistiossa⁴⁴ käsitellään nimenomaisesti kysymystä sopimuksesta, jossa nimetään yhden sopimusvaltion tuomioistuimet tai yhden sopimusvaltion yksi tai useampi yksilöity tuomioistuin.⁴⁵

Ratkaisuehdotus

52. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa Pécsi Törvénszékin (Pécsin tuomioistuin) esittämään toiseen ennakkoratkaisukysymykseen seuraavasti:

Lauseketta, joka on yhden sopimuspuolen yleisissä sopimusehdoissa, johon viitataan osapuolten välisessä sopimuksessa ja jonka mukaan sopimuspuolten riidoissa, joita ei kyetä sopimaan, lopullinen ja yksinomainen toimivalta on jäsenvaltion tietyn kaupungin tuomioistuimilla, on tulkittava siten, että se on tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 44/2001 23 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu ”toimivaltaa koskeva sopimus”.

39 — Oikeuspaikkasopimuksista 30.6.2005 tehty yleissopimus, saatavilla osoitteessa <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/full-text/?cid=98>.

40 — Toisin sanoen käsiteltävän asian tosiseikkojen tapahtumahetken tai sen ajankohdan jälkeen, kun kansallinen tuomioistuin esitti ennakkoratkaisupyynnön unionin tuomioistuimelle.

41 — Kursivointi tässä.

42 — Ks. Euroopan yhteisön liittymisestä kansainvälistä yksityisoikeutta käsittelevään Haagin konferenssiin 5.10.2006 tehty neuvoston päätös 2006/719/EY (EUVL L 297, s. 1).

43 — Unioni on allekirjoittanut ja ratifioinut yleissopimuksen. Koska unioni käyttää toimivaltaa kaikissa yleissopimuksen piiriin kuuluvissa asioissa, yleissopimus sitoo unionin jäsenvaltioita (Tanskaa lukuun ottamatta, ks. Tanskan asemaa koskevan pöytäkirjan 1 ja 2 artikla) automaattisesti unionin ratifioinnin seurauksena. Yleissopimus sitoo tällä hetkellä 29:ää sopimuspuolta: Euroopan unionia, 27:ää sen jäsenvaltioista (kaikkia muita paitsi Tanskaa) ja Meksikoa, ks. <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/status-table/?cid=98>.

44 — Hartley, T. ja Dogauchi, M., *Explanatory Report on the 2005 Hague Choice of Court Agreements Convention* (”selittävä muistio”), saatavilla osoitteessa <https://assets.hcch.net/upload/exp137final.pdf>.

45 — Ks. selittävän muistion 103 kohta: ”Siten sopimusta, jossa nimetään ’Ranskan tuomioistuimet’, pidetään yksinomaisena yleissopimuksessa tarkoitettulla tavalla, vaikka siinä ei täsmennetä, mikä tuomioistuin Ranskassa käsittelee asian, ja vaikka siinä ei nimenomaisesti suljeta pois muiden valtioiden tuomioistuinten toimivaltaa. Tällaisessa tapauksessa Ranskan lainsäädännön nojalla voidaan päättää, missä tuomioistuimessa tai tuomioistuimissa kanne voidaan nostaa. Kantaja voi valita minkä tahansa tuomioistuimen Ranskassa, ellei tällaisista säännöistä muuta johdu.”